

«ЕКОНОМІЧНА ЛЮДИНА» В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми: Нові підходи до розуміння соціоантропних витоків глобальних тенденцій та їхніх наслідків містять нові можливості щодо визначення майбутнього людської цивілізації, з'ясування природи та антропологічних засад суспільства, яке йде на зміну «економічному», та окреслення характеру того типу людини, сутнісні риси якої відповідають змісту й глибині невідворотних у постеконічну епоху розвитку цивілізації соціокультурних перетворень. [1 с. 3]. **Метою дослідження** є філософський аналіз феномену «економічної людини», яка формується під впливом такого вагомого фактору, як глобалізація. Для досягнення поставленої мети потрібно було вирішити такі **завдання:** дослідити наслідки домінування «економічної людини» в межах економічної епохи як передумову глобалізації; дослідити розвиток уявлень про «економічну людину» в філософській науці; дослідити як процес глобалізації впливає на формування «економічної людини»; надати рекомендації, які надалі можуть вплинути на формування «економічної людини». **Об'єктом дослідження** виступає феномен «людини-економічної», яка формується під впливом глобалізаційних процесів. **Предметом дослідження** є фактори оптимізаційних процесів перетворення суспільного буття «економічної людини» в умовах глобалізації на постеконічному етапі соціально-історичного процесу. Глобалізація, її сутність та наслідки є однією із найбільш популярніших у наш час тем наукових досліджень. Ряд дослідників трактують глобалізацію як процес, що за своєю тривалістю співпадає із самою історією європейської цивілізації, а в останні десятиліття лише набув більшої інтенсивності, інші науковці розглядають глобалізацію як специфічну рису сучасного суспільного прогресу. Якщо одні автори говорять про об'єктивність і безальтернативність глобалізації, то інші відзначають, що цей процес багато в чому відповідає геополітичним інтересам розвинених країн Заходу і, відповідно, суперечить інтересам «незахідних» суспільств [2 с. 97]. Глобалізація відкрила людям нові можливості для новаторства й підприємництва, а також прискорила глобальне економічне зростання. Але глобалізація має і негативні аспекти. Вона підсилює нерівність між багатими та бідними як всередині країн, так і поміж ними; вона викликає неправильний розподіл ресурсів між приватними і державними інтересами. На практиці глобалізація виступає як економічний і науково-технічний процес і одночасно процес цивілізаційний, що має свої соціокультурні підстави [3 с.9]. Світова спільнота повинна усвідомити, що зміна економічних, політичних, соціальних, культурних відносин між народами можлива тільки тоді, коли міжнародні відносини будуть базуватися на принципах справедливості, взаємодопомоги, невтручання у внутрішні справи [4 с.12]. Людина економічна (Homo Economicus) або економічна людина – концепція людей в економіці як повністю раціональних і вузько корисливих діячів, які мають здатність виносити судження стосовно своїх суб'єктивно визначених цілей [5 с.130]. Одним з перших, хто використав термін «економічна людина» був Адам Сміт, який у своїх працях багато приділив цій проблемі, він зазначав, що з одного боку вона функціонально діє як споживач, виробник і власник благ, а з іншого боку – «особистий інтерес кожної людини змушує її шукати вигідного і уникати невикладного заняття» [6 с.109]. Спричиняючи кризи та проблеми глобального характеру, людина тим самим створює потребу у глобальних відповідях на глобальні виклики, що, у свою чергу, створює онтологічну (антропосоціокультурну основу) для глобалізації усіх сфер життя сучасних людських спільнот, а сама глобалізація в такому випадку постає кількісним виявом нової якості людського розвитку на такому етапі розвитку людського роду, на якому ступінь досягнутої ним універсальності та зростає технічна й технологічна могутність «економічної людини» спричиняють суттєві зміни її соціального буття як соціально-історичного людського типу. Основні глобальні проблеми є переважно антропогенними, і всі вони мають своїм підґрунтям недостатню розвинутість людини як суб'єкта антропосоціокультурогенезу. Ось чому перед сучасним людством як суб'єктом

глобального перетворення природної екосистеми планети як першочергове завдання і одночасно найактуальніша й найгостріша постає проблема розвитку самої людини, пошукам шляхів розв'язання якої було присвячено обидва так звані «Саміти Землі» (Ріо-де-Жанейро, 1992 та Йоганнесбург, 2002). Спрямовані на максимізацію власних зисків (прибутків), традиційні зусилля «економічної людини» є соціально неефективними: будучи спрямованими перш за все на комерціалізацію власної діяльності, вони обертаються квазі(псевдо)-комерціалізацією, оскільки зиски є локальними, сумнівними і тимчасовими, а пов'язані з ними втрати, – системними, масштабними і довготривалими, що спричиняється неадекватністю традиційних для «економічної людини» шляхів максимізації результатів своєї соціально-економічної діяльності в межах економічного суспільства і способів максимізації соціетальної ефективності на межі економічної та постеконімічної епох [1 с. 9].

Висновок: Отже, в процесі глобалізації, що відбувається швидкими темпами, «людині економічній» потрібно пристосовуватися до законів, які створює глобалізація, щоб розвиватися максимально допустимими темпами. Їй потрібно ввести боротьбу за якомога ефективніше використання кожної вільної секунди як головного ресурсу та потенціалу розвитку. Найголовнішими завданнями в умовах глобалізації для неї постає підвищити власний капітал і прибуток, подолати фактор обмеженості, знайти правильні шляхи швидких темпів розвитку, але щоб це все виконати, їй потрібно дослухатися порад спеціалістів і не пропускати кожної секунди, яка так важлива в цих умовах.

Література

1. «Економічна людина» в умовах глобалізації: соціально-філософський аналіз [Текст]/ О.Г. Світгарєєва/ Запоріжжя. – 2011/ 21 с.
2. Чигур, Р. Феномен глобалізації: соціально-філософський аналіз/Р. Чигур// Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філософія.-2015.- Вип.18.-С.96-102.
3. Глобалізація як вимір сучасності: соціально-філософський аналіз [Текст]/ О.Л. Мозговий/ Київ. – 2007/ 28 с.
4. Світова спільнота в контексті глобалізаційних процесів: філософсько-історичний та соціокультурний аспекти[Текст]/ Л.А. Ороховська/ Київ.-2008/ 22 с.
5. «Людина економічна» та її еволюція [Текст]/ Р.В. Яковенко, Т.В. Бобочка, М.Д. Линченко// Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки/ Кропивницький. – 2015/ 130 с.
6. А. Смит. Теория нравственных чувств/ А. Смит. – М.: Республика, 1997. – 351с.
7. Чигур Р. Ю. Вплив соціально-культурної кризи на самореалізацію особистості в сучасному українському суспільстві / Р. Ю. Чигур, А. Таваліка. // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації. – 2015.
8. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія/Т.В.Гончарук, Н.В.Гнасевич, М.І.Гурик, О.М.Рудакевич, Р.Ю.Чигур, М.Л.Шумка; за ред. професора О.М.Рудакевича. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 256с.
- 9.Шумка М., Гончарук Т.Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення та потенціал/ Михайлина Шумка, Тетяна Гончарук // Матеріали міжнародних філософсько-економічних читань. – Львів, 2011. – 215-222.
- 10.Гончарук-Чолач Т. Сучасні парадигми державного управління: теоретико-філософське осмислення / Тетяна Гончарук-Чолач // Психологія і суспільство. – 2010. - №4. – С.72-81.
- 11.Гурик М.І., Гончарук Т.В., Шумка М.Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. – Економічна думка, 2010. – 126с.
12. Гончарук Т. Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства/Т.В.Гончарук//Наукові записки. Сер. Філософія. Острозька академія. Острозький національний університет «Острозька академія», 2011. – Вип.9.